

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ नुसार
ग्रामविकास विभागांतर्गत जिल्हा परिषदेकडील
गट-क संवर्गातील पदांकरिता दिव्यांगासाठी पदे
सुनिश्चित करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास विभाग
शासन निर्णय क्र. दिव्यांग-२०१९/ प्र.क्र.१४१/आस्था-८
बांधकाम भवन, २५, मर्झबान पथ, फोर्ट, मुंबई ४०० ००१
दिनांक : ०८ एप्रिल, २०२१

वाचा:-

- १) केंद्र शासनाचा दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६
- २) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग शासन परिपत्रक क्र. दिव्यांग-२०१९/
प्र.क्र.२५१/दि.१२/११/२०२०
- ३) केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांची
दिनांक ०४/०१/२०२१ ची अधिसूचना
- ४) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग शासन परिपत्रक क्र. दिव्यांग-२०१९/
प्र.क्र.२५१/दि.क.२, दि.०२/०२/२०२१
- ५) ग्रामविकास विभाग, परिपत्रक क्र. दिव्यांग-२०१९/प्र.क्र.१४१/आस्था-८, दि.१७/०७/२०१९
- ६) शासन निर्णय समक्रमांक दिनांक -२२ फेब्रुवारी २०२१

प्रस्तावना :-

केंद्र शासनाच्या दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधील कलम ३३ नुसार दिव्यांगासाठी शासन सेवेत ४% आरक्षण निश्चित केले आहे. त्यास अनुसरून दिव्यांगासाठी शासन सेवेतील पदांची पदसुनिश्चिती करणे आवश्यक आहे. यासाठी केंद्र शासनाने त्यांच्या दिनांक ०४/०१/२०२१ च्या अधिसूचनेन्वये दिव्यांगासाठी सुनिश्चित केलेल्या पदांची यादी केंद्र शासनाच्या www.disabilityaffairs.gov.in या संकेतस्थळावर Policy/Act/Rules-Notification येथे List of post identification suitable for Person with Benchmark Disability notified on ०४/०१/२०२१ या शिर्षाखाली प्रसिध्द केली आहे. सदर अधिसूचनेमध्ये नमूद केल्यानुसार केंद्र शासनाने पदे सुनिश्चिती करून दिव्यांगासाठी सुनिश्चित केलेली गट-"अ" ते गट- "ड" मधील जी पदे राज्य शासनाच्या आस्थापनेवर (अधिनस्त कार्यालयातील पदांसह) आहेत, अशा पदांबाबत केंद्र शासनाने प्रसिध्द केलेल्या यादीतील ज्या पदांची कर्तव्य व जबाबदा-या, कामाचे स्वरूप व प्रचलित वेतनश्रेणी राज्य शासन सेवेतील पदांशी समान आहेत, अशा पदांची पदनामे जरी भिन्न असली तरी राज्य शासन सेवेतील सदर पदे दिव्यांगासाठी सुनिश्चित करण्याच्या सूचना सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने दिनांक ०२/०२/२०२१ च्या शासन निर्णयान्वये निर्गमित केलेल्या आहेत.

त्यास अनुसरून जिल्हा परिषदेकडील गट-क संवर्गातील आरोग्य सेवक (पुरुष), आरोग्य सेविका, प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ, औषध निर्माता, आरोग्य पर्यवेक्षक ही पदे दिव्यांगाच्या विविध प्रवर्गासाठी संदर्भाधिन क्रमांक-६ येथील दि.२२ फेब्रुवारी २०२१ च्या शासन निर्णयान्वये सुनिश्चित करण्यात आली आहेत. तसेच आता सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या दिनांक ०२/०२/२०२१ मधील शासन निर्णयात दिलेल्या निर्देशानुसार जिल्हा परिषदेकडील गट-क संवर्गातील १)वरिष्ठ सहाय्यक (लिपिक), २)कनिष्ठ सहाय्यक (लिपिक), ३) वरिष्ठ सहाय्यक (लेखा), ४)कनिष्ठ सहाय्यक (लेखा), ५)कनिष्ठ अभियंता (स्थापत्य), ६)कनिष्ठ

अभियंता (विद्युत), ७) कनिष्ठ अभियंता (यांत्रिकी), ही पदे दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन निर्णय:-

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधील कलम ३३ नुसार राज्य शासनाच्या अखत्यारितील पदांची पदसुनिश्चिती करण्यासाठी केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी दिनांक ०४ जानेवारी, २०२१ च्या अधिसूचनेन्वये दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित केलेल्या पदांची यादी प्रसिध्द केलेली आहे. केंद्र शासनाच्या दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ नुसार जिल्हा परिषदेकडील गट-क व ड संवर्गातील पदे दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित करण्यासाठी विभागामार्फत उप आयुक्त (आस्थापना), विभागीय आयुक्त कार्यालय, पुणे यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्यात आली आहे. सदर समितीने केंद्र शासनाच्या दिनांक ०४/०१/२०२१ च्या अधिसूचनेमधील पदांची पडताळणी करुन जिल्हा परिषदेकडील भरतीयोग्य पदांसाठी केंद्र शासनाच्या अधिसूचनेमधील सर्वसाधारणपणे समकक्ष आढळून येणा-या जिल्हा परिषदेकडील पदांकरिता दिव्यांगांसाठी पदे सुनिश्चित करुन अहवाल सादर केला आहे.

२. समितीने सादर केलेला अहवाल तसेच केंद्र शासनाच्या दिनांक ०४/०१/२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेतील समकक्ष पदांशी पडताळणी करुन जिल्हा परिषदेकडील गट-क संवर्गातील १)वरिष्ठ सहाय्यक (लिपिक), २)कनिष्ठ सहाय्यक (लिपिक), ३)वरिष्ठ सहाय्यक (लेखा), ४)कनिष्ठ सहाय्यक (लेखा), ५)कनिष्ठ अभियंता (स्थापत्य), ६)कनिष्ठ अभियंता (विद्युत), ७)कनिष्ठ अभियंता (यांत्रिकी), ही पदे या शासन निर्णयान्वये दिव्यांगांसाठी नवीन प्रवर्गासह विवरणपत्र "अ" मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे सुनिश्चित करण्यात येत आहेत.

३. सदर शासन निर्णय केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांची दिनांक ०४/०१/२०२१ ची अधिसूचना व सामाजिक न्याय विभागाच्या दिनांक ०२/०२/२०२१ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये दिलेल्या सूचनेस अनुसरुन निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०४०८१५२७१५५७२० असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(डॉ. वसंत माने)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. राज्यपाल महोदयांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
- २) मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३) मा. उपमुख्यमंत्री महोदयांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ४) मा. मंत्री, (ग्रामविकास) महोदयांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

- ५) मा. राज्यमंत्री, (ग्रामविकास) महोदयांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ६) मा. मंत्री, सामाजिक न्याय महोदयांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ७) मा. राज्यमंत्री, सामाजिक न्याय महोदयांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ८) मा. विरोधी पक्ष नेता, विधानसभा/विधानपरिषद, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
- ९) मा. विधानसभा/विधानपरिषद सर्व सदस्य, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
- १०) मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ११) अ.मु.स./प्र.स./सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मुंबई
- १२) अप्पर मुख्य सचिव, ग्राम विकास विभाग, बांधकाम भवन, फोर्ट, मुंबई
- १३) प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १४) प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १५) प्रधान सचिव, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १६) आयुक्त, विभागीय आयुक्त कार्यालय (सर्व)
- १७) आयुक्त, दिव्यांग कल्याण, आयुक्तालय, पुणे
- १८) सह/उपसचिव (सेवा), समान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १९) सह/उपसचिव (आस्थापना), सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- २०) समितीचे संबंधीत सर्व सदस्य (दिव्यांग कल्याण आयुक्तालयामार्फत)
- २१) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
- २२) उप आयुक्त (आस्थापना), विभागीय आयुक्त कार्यालय (सर्व)
- २३) निवडनस्ती (आस्था -८).

विवरणपत्र -अ						
शासन निर्णय, ग्राम विकास विभाग क्रमांक दिव्यांग २०१९/प्र.क्र.१४१/आस्था-८, दिनांक ०८ एप्रिल, २०२१ चे सहपत्र.						
अ.क्र	पदाचे नांव / Designation	कार्यात्मक आवश्यकता (गरज)/ Functional Requirements	अपंगत्वाच्या प्रकारानुसार पात्रता निकष / Suitable category of Benchmark Disabilities		पदांची जबाबदारी व कर्तव्ये / Nature of work performed	कामासाठी अपेक्षित परिस्थिती / working condition / Remarks
			अपंगत्वाचा प्रकार			
1	वरिष्ठ सहाय्यक (लिपीक)	S,ST,W,MF,RW,SE,C	a	B,LV	कार्यालयातील संदर्भ स्विकारणे, टंकलेखन करणे, संचिका सादर करणे, ,आस्थापना विषयक कामे, संगणकावरील कामे, सहा संच पद्धतीमध्ये दप्तर ठेवणे.	The work is mostly performed inside as well as outside. The worker usually works alone. Mobility and bilateral hand activities of the person should be adequate. Should have Functional communication skills with aids & devices. Incumbent should be considered with aids and appliances.
			b	D,HH		
			c	OA,OL,BL,BA,OAL,CP,LC, Dw,AAV,Mdy		
			d	SLD,MI,		
			e	MD Involving (a)to (d) above		
2	कनिष्ठ सहाय्यक (लिपीक)	S,ST,W,MF,RW,SE,C	a	B,LV	कार्यालयातील संदर्भ स्विकारणे, टंकलेखन करणे, संचिका सादर करणे, ,आस्थापना विषयक कामे, संगणकावरील कामे, सहा संच पद्धतीमध्ये दप्तर ठेवणे.	The work is mostly performed inside as well as outside. The worker usually works alone. Mobility and bilateral hand activities of the person should be adequate. Should have functional communication skills with aids & devices. Incumbent should be considered with aids and appliances.
			b	D,HH		
			c	OA,OL,BA,BL,OAL,CP,LC,		
			D	ASD(M),SLD,MI		
			e	MD Involving (a)to (d) above		

3	वरिष्ठ सहाय्यक (लेखा)	S,W,MF,SE,RW,H,C	a	B,LV	कार्यालयातील संदर्भ स्विकारणे, टंकलेखन करणे, संचिका सादर करणे, लेखाविषयक कामे, देयके तयार करणे, संगणकावरील कामे, सहा संच पद्धतीमध्ये दप्तर ठेवणे, ताळमेळ, अनुदान निर्धारण, उपयोगिता प्रमाणपत्र तयार करणे	The work is performed inside. The work place is well lighted and comfortable. The worker usually work alone though some public ealing is required. Bilateral hand activities of the person should be adequate.Should have functional communication skills. The incumbent should be considered with aids & appliances.
			b	D,HH		
			c	OA,OL,BL,CP,LC,Dw, AAV		
			d	ASD(M),SLD,MI		
			e	MD Involving (a) to (d))above		
4	कनिष्ठ सहाय्यक (लेखा)	S,W,MF,SE,RW,H,C	a	B,LV	कार्यालयातील संदर्भ स्विकारणे, टंकलेखन करणे, संचिका सादर करणे, लेखाविषयक कामे, देयके तयार करणे, संगणकावरील कामे, सहा संच पद्धतीमध्ये दप्तर ठेवणे, ताळमेळ, अनुदान निर्धारण, उपयोगिता प्रमाणपत्र तयार करणे	The work is performed inside. The work place is well lighted and comfortable. The worker usually work alone though some public ealing is required. Bilateral hand activities of the person should be adequate. Should have functional communication skills. The incumbent should be considered with aids & appliances.
			b	D,HH		
			c	OA,OL,BL,CP,LC,Dw, AAV		
			d	ASD(M),SLD,MI		
			e	MD Involving (a) to (d))above		
5	कनिष्ठ अभियंता (स्थापत्य)	S,ST,W,BN,MF,RW, SE, H,C	a	LV	विविध योजनांच्या मंजुर कामाचे अंदाजपत्रके तयार करणे, विविध बांधकामावर तांत्रिक स्वरूपाचे नियंत्रण ठेवणे, कामांचे मुल्यांकन करून मोजमाप पुस्तिका तयार करणे.	The work is performed both inside and outside. Work place is often hot and dusty. Jobs in the fields are hazardous but designing work in office does not involve any hazard. The worker works alone in the office and in a group in the field. Mobility of incumbent should not be restricted. The incumbent should be considered with aids and appliances wherever necessary.
			b	D,HH		
			c	OA,BA,OL,BL,Dw,AAV		
			d	SLD,MI		
			e	MD Involving (a) to (d))above		

6	कनिष्ठ अभियंता (विद्युत)	S,ST,W,BN,KC,PP, MF,RW,SE,C	a	D,HH	ग्रामपंचायत स्तरावरील नविन शासकिय ईमारतीचे विद्युतीकरणाचे कामकाजाचे नियोजन करणे.	The work is performed mostly inside. The work place is noisy and vibrating. The workers usually works alone. It involves hazards of high voltage. Mobility should not be restricted. The incumbent should be considered with aids and appliances wherever necessary.
			b	OL,LC,Dw,AAV		
			c	SLD,MI		
			d	MD Involving (a) to (c))above		
7	कनिष्ठ अभियंता (यांत्रिकी)	S,ST,W,BN,KC,MF, RW,SE,H,C	a	LV	जिल्हा परिषद स्तरावरील यांत्रिकी स्वरुपाच्या बाबींना तांत्रिक मार्गदर्शन करणे, मालकीचे वाहनाचे देखभाल व दुरुस्तीची कामे.	The work is performed inside as well as outside. Mobility should not be restricted and both hand activities should be adequate. The incumbent should be considered with aids and appliances. Should have functional comm. Skills with aids & devices.
			b	D,HH		
			c	OA,BA,OL,LC,Dw,AAV		
			d	ASD(M), SLD,MI		
			e	MD Involving (a) to (d))above		

Functional Requirement Abbreviations :

Sr.No	Abbreviation	Long Form	Sr.No.	Abbreviation	Long Form
1	S	sitting	7	H	Hearing
2	ST	standing	8	BN	Bending
3	W	walking	9	L	Lifting
4	MF	Manipulation by Fingers	10	KC	kneeling & Crouching
5	RW	Reading&Writing	11	PP	Pulling &Pushing
6	SE	Seeing	12	C	Communication

Category Abbreviations :

Sr.No	Abbreviation	Long Form	Sr.No.	Abbreviation	Long Form
1	LV	Low Vision	11	AAV	Acid Attack Victims
2	D	Deaf	12	SLD	Specific Learning Disability
3	HH	Hard of Hearing	13	MD	Multiple Disabilities
4	OA	One arm	14	BL	Both Leg
5	BA	Both arm	15	ASD(M)	Autism Spectrum Disorder(M=Mild)
6	OL	One leg	16	MI	Mental Illness.
7	CP	Cerebral Palsy	17	B	Blind
8	LC	Leprosy Cured	18	Mdy	Muscular Dystrophy
9	Dw	Dwarfism			
10	OAL	One arm and one leg			